

# KRONIKA BIBLIOGRAFICZNA.

*Miesiąc Styczeń 1864 roku.*

## DZIEŁA.

Encyklopedia powszechna. Tom XV, Zeszyt 136. Tom XVI, Zeszyty: 137, 138. Warszawa, nakł. i druk S. Orgelbranda, 1864, 8ka, str. od 897—983, spisu X. (Kraków-Krasinski) str. 112, 113—224. (Krasinski — kryształ) Zeszyt kop. 35.

Kowalski Zeno Andrzej. Pszczelnictwo ogrodowe i domowe, teoryczno-praktyczne. Warszawa, nakł. A. Dzwonkowskiego, 1864, druk J. K. Psur-skiego. 8ka mniejsza, str. 1, Spisu 3, Tab. 1.

Rolle Józef. Szkic Hygieny Podola oparty na jego statystyce. Warszawa, czeion. A. Liefeldt. 1863. 8ka, str. 99. (Odbitka z Pamiętnika lekarskiego Warsz. T. III i IV, Ser. IV.).

Le Brun Alexander. Sprawozdanie z czynności kliniki chirurgicznej przy Cesarsko-Królewskiej Warszawskiej Akademii Medyko-chirurgicznej, z r. 1860/1. Warszawa, czeionk. A. Liefeldt, 1863. 8ka, str. 79. (Odbitka z Pamiętnika Tow. lek. Warsz. T. III i IV, Ser. IV.).

*Rubicella divini officii et Missarum directiva juxta rubricas breviarii et missalis Romano Seraphici A. SS. D. N. Pio Pupa VI. 1785 die 6 Septembris observari praeceptas ad usum FF. Minorum S. P. N. Franciscæ Reformatorem Almae provinciae S. Antonii Padeani, pro an. bssicetili MDCCCLXIV. edita autoritate A. R. Patris Ministri Provincialis. C. lissii, typis Hindemil, 1864, 8ka mniejsza str. 48.*

Arceybiskupi gnieźnieńscy i prymasi. Zeszyt 19ty. Warszawa, nakł. A. Dzwonkowskiego i Spół., druk J. Ungra, 1864. 4ka większa, str. 8. 2, 4, 2. (Władysław Alexander Łubiński, Gabryel Podoski, Antoni-Kazimierz Ostrowski, Michał-Jerzy Poniatowski).

## DZIEŁA ZBIOROWE.

Rocznik leśniczy. Dzieło zbiorowe. T. IVty. Część IIIcia. Warszawa, druk Ch. Kelter et Comp, 1863, 8ka mniej. str. od 257—421, zawiera:

O lasach olszowych i zagospodarowaniu ich, p. T. Przyjemskiego.  
O sztucznym hodowaniu trufli, p. A. Połujńskiego. Pomysły do nauki

życia, p. *W. Jastrzębowski*. O piśmie czasowym leśniczym. Ocena dziełka B. Alexandrowicza: „Praktyczny sposób wymierzania i wyrachowania masy drzewa w pniach stojących, p. *T. Bohuszewicza*. Przegląd literatury leśniczkiej z roku 1863. Rozmaiłości. Rocznik Zarządu leśnego Królestwa Polskiego. Zarząd lasów miejskich. Administracya lasów księstwa łowickiego.

## PISMA PERYODYCZNE I GAZETY.

**Przegląd Katolicki.** M. styczeń 1864. NN. 1—4, zawierają:

Rok przeszły pod względem kościelnym. Upadek Anglikanizmu. Czy słuszną jest wiara katolicka w Niepokalane Poczęcie Najświętszej Panny? (c. d.). O szkodliwości zawierania małżeństw między blizkimi krewnymi. O Jakobie Lainez. Pielgrzymka Bergstrasselerów. Korespondencye. Kronika kościelna krajowa. Kronika kościelna zagraniczna. Bibliografia zagraniczna.

**Zwiastun Ewangeliczny.** M. styczeń 1864. NN. 1—2, zawierają:

Od redakcyi. Stara prawda w Nowym Roku. Marcin Luter (c. d.). Historia Zboru Ewangelicko-Augsburskiego warszawskiego do r. 1793. Pewność wiecznego zbawienia. Ewangelictwo między Ormianami. Korespondencye.

**Przegląd Europejski.** Listopad 1863, Zeszyt 17, str. od 207—379, zawiera:

Dzieje alchemii, czyli nauki o filozoficznym kamieniu, zebrał i ułożył *F. Beneveni*. Osadnicy Australscy, powieść p. *Elie Berthet* (dok.). Jan Prati i jego poetyczne dzieła (dok.). Brazylia, jej społeczeństwo, obyczaje i krajoobrazy. Przegląd rzeczy potocznych, p. *J. H.*

**Pamiętnik Towarzystwa lekarskiego warszawskiego.** Ser. IV, T. IV, Zeszyt 5 i 6 (listopad i grudzień 1863). Str. od 337—504, zawiera:

*Fudakowski*: O trawieniu glutyny oraz ciał w nią przechodzących. *Korzeniowski*: Przyrząd gipsowy przerywany do złamań powikłanych z poranieniami, owrzodzeniami i t. d. (dok.). *Stadnicki*: O niektórych pierwiastkach w atmosferze i wpływie ich na zdrowie. *Kulski*: Kronika lekarska zagraniczna. Wyciągi z literatury zagranicznej. Wiadomości krajowe. Czynności Towarzystwa Lek. warsz. Krytyka.

**Tygodnik Lekarski.** M. styczeń 1864 NN. 1—4, zawiera:

*Rewoliński*: Wyciąg ze sprawozdań lekarza powiatu siedleckiego, z lat 1859—1862. *Kremer A.*: O przymiocie. *Groer*: Przypadki chirurgiczne w szpitalu św. Ducha. *Farenholt Wilhe'm*: Sprawozdanie z dziełka p. t.: „Medycyna do powszechnego użytku zastosowana przez dra. Kazimierza Świderskiego”. *Sciborowski*: Przegląd czynności Szpitala św. Alexandra w Wilanowie w r. 1862. *Eborowicz*: Anatomia nadnerczy. *Rolle Józef*: Sprawozdanie z dziełka p. t.: „Praktyczne spostrzeżenia niektórych lekarzy, zebrane p. A. F. Adamowicza. *Burzyński*: Przerost blizn. *Chodakowski*: O działaniu ciepłych i zimnych kąpiel. O leceniu chorei. *Eborowicz*: Meningitis i Apoplexia. Powietrze pod mikroskopem. *Sciborowski*: Wiadomości z czasopism zagranicznych. Spostrzeżenia meteorologiczne. Nowe dzieła.



Tygodnik lekarski. M wrzesień 1863. N. 35, październik, N. 40. zawiera ją:

*Rolle J.*: O gruźlicy postrzeganej w Kamieńcu. *Jakubowski L.*: Lekcje o ranach postrzałowych (c. d.). *Sciborowski*: Kilka słów o gruźlicy narzędzi moczowych. *Milosz*: Przymiot w stosunku do chorób nerwowych. Posiedzenia Towarzystw, lekarskiego warszawskiego i nankowego krakowskiego. Spostrzeżenia meteorologiczne

Kółko Domowe, pismo poświęcone polskim rodzinom. M. styczeń 1864. Posz. Xty, str. od 289—329, zawiera:

Królowa Cecylia, p. *Alexandrę z Chomentowskich Borkowską*. Kartka z obyczajów XVIIIgo wieku. Rycerz z Lewinhradu. Korrespondencya z Wiednia. Podróże badacza przyrody po środkowej Afryce. *Władysław Biały* książkę *Gniewkowskiego*. O ubiorach.

Przyjaciel Dzieci. M. styczeń 1864. NN. 144—148, zawiera ją:

Medlitwa na Nowy Rok, p. *Felicyana*. Stary Maciuś, opowiadanie *Kazimierza Władysława Wojcickiego*. O waga, zuchwalstwo, junaństwo, wspomnienia z podróży, p. *Franciszka Salezego Dmochowskiego*. Ziemia Egipska, p. *Str.* Dzieje Narodu Polskiego, p. *Leona Rogalskiego* (c. d.), ogawędki z Dziaduniem, p. *Wł. z R. Izdebską*. Historia święta, p. *Michała Szymanowskiego*. Gawęda naukowa: p. pier. p. *J. Ch. Alexander Fredro*, p. *L. Huberta*. Szlacherność i wdzięczność, powieść, p. *Józefa z Mazowsza*. Wjazd Ossolińskiego do Rzymu. Cuda oceanu. Machiny do rachowania. Wspomnienia dziecka które się zbłąkało w Londynie, przekład z *Dickensa*. Rozmaitości. Mysli i zdania. Bajka. Zagadka.

Tygodnik Mód i nowości dotyczących gospodarstwa domowego. M. styczeń 1864. NN. 1—5, zawiera ją:

Georgia i Georgianie. Meksyk (c. d.). Jan Halifax, powieść *M. Mulloch*, przełożona z angielskiego, p. *Sewerynę Pruszkową* (c. d.). Wyprawy wojenne Sobieskiego przed koronacją. Starożytność rasy ludzkiej—Słowiańszczyzna północno-zachodnia, obraz historyczny z XII wieku. Don Karlos i Filip IIgi. Nędra za czasów Frondy. Z traktatu o zębach. Poezye. Korrespondencya z Paryża. Kronika literacka. Nowości zagraniczne. Mody. Szarady. Opisy rycin mód, wzorów i form.

Tygodnik Ilustrowany. M. styczeń 1864. NN. 223—227, zawiera ją:

Pieśń Jana Kochanowskiego. kolenda. Obrazy Rusi Czerwonej, p. *Władysława Zuwańskiego*. Tranzakcyja Zygmunta Batorego, opowiadanie na tle historycznym, p. *M. B.* Książdz Michał Dymitr Krajewski, p. *Juliana Bartoszewicza*. Drzewa podaniowe. Tizba, żalodya w czterech oddziałach, przez *Tadeusza Wołańskiego* (Przegląd). Dawne ubiory i uzbrojenia. Oryginały, szkice *Józefa Dzierzkowskiego*. Jerzy Rakoczy, p. *W. Grochowskiego*. Klęska na Wołoszczyźnie za Jana Alberta roku 1498, p. *Kazimierza Władysława Wojcickiego*. Michał Baliński, p. *Leona Rogalskiego*. Kościół Panny Maryi w Warszawie. Środa, p. *Teodora Żychlińskiego*. Poezye. Przegląd polityki zagranicznej. Kronika tygodniowa. Szachy. Rebusy.

Wędrowiec. M. styczeń 1864. NN. 53—56, zawiera ją:

Sen Jakóba Obchód Nowego Roku w pierwszych latach naszej ery. Przygody Augustyny Libarony w Południowej Ameryce. Oliwier. Palmy. Gustaw Doré. Teodor Mundt, Polowanie na lwy, słonię

i nosorożce, tudzież połów hippopotamów we wschodniej Afryce. W jaki sposób w Paryżu piszą się dramata. Droga żelazna z Drezna do Czech. Dziecy ludzie. Indyjanie w Guatemali, szkic etnograficzny *Karola Scherzera*. Podróż passażerów, drogą żelazną. Kronika zagraniczna. Kapitan Fracasse, powieść *Teofila Gautier*. Horacy Vernet. Rozmaitości.

Kmiatek. M. styczeń 1864. NN. 1—5, zawierają:

Opowiadanie o Litwie, napisał *Janko Korabiec* (c. d.). O różnych krajach, krótkie opowiadanie Dziadka. Slepota Elimasza. Wiliu Nowego Roka. Nosorożce. Jacek organista, p. *E. Leja*. Rajskie ptaki. Historia o Jasiu Złotogoleńczyku, syna kmiecy z Borynia. Św. Wincenty męczennik. Leniwa Magda. Św. Franciszek Salezy. Zemsta Jankowa.

Czytelnia Niedzielnia. M. styczeń 1864. NN. 1—5, zawierają:

Nowy rok. O jassyrze, czyli niewoli u Turków (c. d.). Królowa leśna, powiastka. Ptasznik, powiastka z prawdziwego zdarzenia. Historia o ślepych starszku. Zręczny mówca. Narody i kraje starożytne. Urwis. powieść. Niegodne stadło. Sasanka, wiersz. Niepotrzebne wymysły. Zdania starożytne. Rożności.

Gazeta Warszawska. M. styczeń 1864. NN. 1—24, zawierają:

Przegląd literatury zagranicznej. Cóż teraz zrobić? powieść *Sir Edwar-  
da Bulwera Lytton* (c. d.). Korrespondencye krajowe i zagraniczne. Wiadomości bieżące, literackie, artystyczne.

Gazeta Polska. M. styczeń 1864. NN. 1—24, zawierają:

Dola i niedola, powieść z końca XVIIIgo wieku, p. *Józefa Ignacego Kraszewskiego* (c. d.). Sprawozdanie roczne rolników kaliskich (dok.). Astronomia mieszkańców różnych planet. Sztuka mówienia przed publicznością. Przegląd Roczników gospodarstwa krajowego. Ś. p. Michał Baliński. Kronika paryska. Ustawa szkolna w Zurychu. Przegląd literatury krajowej, p. *Wiktoryna Zielińskiego*. O warunkach rozwoju ekonomicznego. Przegląd naukowy. Porównanie handlu Anglii i Francji. Rodzina Romarhierta, obraz z życia rzeczywistego, p. *Moryę-Zofię Schwartz*, przekład ze szwedzkiego. Kopalnie Meksyku. Korrespondencye zagraniczne. Wiadomości bieżące, literackie, artystyczne.

Kuryer Warszawski. M. styczeń 1864. NN. 1—24.

Kuryer Niedzielnny. M. styczeń 1864. NN. 1—7, zawierają:

Przeglądy: polityczny, brukowy, literacki. Psalm, p. A. Z. Targ jakich mało. Historia bab pieczonych. Głos żalu. Stary kupidy. Sprawa Roederera. Rzecz o mozgoszusz. Historia o sukni podkasaniej. Klótnia w oficynie. On i Ona.

Dziennik Powszechny. Pismo urzędowe, polityczne i naukowe. M. styczeń 1864. NN. 1—24, zawierają:

O podatku patentowym. O ruchu pocztowym w Poczcie warszawskiej w m. sierpniu 1863 r. List szlachezca z prowincyi. Korrespondencya z Krakowa, Lwowa, Lublina i t. d. Przegląd teatralny. Przegląd dzienników. Kronika.

Warszawska Gazeta Policyjna. M. styczeń 1864. NN. 1—24.



Korrespondent rolniczy, handlowy i przemysłowy. M. styczeń 1864. NN. 1—8, zawierają:

Bieżące wiadomości rolnicze krajowe i obce. Chemiczne własności i produkcyjne siły ziemi. O obowiązkach dłużników względem instytucji kredytowych i assekuracyjnych w Królestwie Polskiem, p. *Jana Świeczyca*. Gospodarstwo mleczarniane. Życie roślin zasadza się na oddlenianiu bezwodnika węglowego i wody. Strzyżenie koni i bydląt rogatego. O podścielaniu ziemią w miejscu słomy, p. *Hipolita Szczawińskiego*. Usiłowania gospodarskie hr. du Couëdic. Różne sposoby karmienia owiec. O użyciu i ciągnięciu korzyści z hodowli dzikich kasztanów. O rychlejszém dochowaniu się drzew owocowych. Sztuczne hodowanie ryb we Francji. Porównanie udojów mleka z rozmaitych porożennych. O stosunkach atmosferycznych i sposobie robienia meteorologicznych spostrzeżeń. Karma dla owiec dorosłych i niekrotnych. Aparat respiracyjny Pettenkofera w instytucie fizyologicznym w Monachium i robione z nim próby. O mierzwie stajennej, jej przechowywaniu i mierzwieciu po wierchu. Rozmnażanie ziemniaków przez sztoprowanie. Środek przeciwko zapaleniu śledziony. O uprawie roślin pastewnych. Co robić z perzem. Nowy rodzaj betonu do budowl. Mąka z kości w praktyce. Drobiazgi. Wiadomości handlowe.

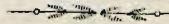
Gazeta Rolnicza. M. styczeń 1864. NN. 1—4, zawierają:

Przyszłość naszego rolnictwa, p. *Alexandra Makowieckiego*. Gospodarstwo rolniczo-przemysłowe, p. *Waleryana Frybena*. O rasach merynosów, p. *A. K. Stelmasiewicza*. Koller u koni, p. *Piotra Seifmana*. Poleście, p. *Tomasza Śnarskiego*. Szabrowanie budynków drewnianych, p. *Waleryana Frybena*. Sikawka ręczna ogrodowa, p. *J. Pietraszka*. O trzodzie chlewniej, p. *Felixa Budziszewskiego*. O cieplarniach ogrodowych, p. *Zygmunta Gawareckiego*. Warszawskie ludowe kalendarze na rok 1864, p. *Alexandra Makowieckiego*. Siewnik ręczny do siewu rzutowego, wynaleziony przez P. Żander, p. *Z. Strusiwicza*. Korrespondencye gospodarskie. Nowiny i ogłoszenia gospodarskie.

## MUZYKALIA.

*Osmański*: Marsz żuaw. Nr. 2, skomponowany na fortepian. Warszawa, nakł. i litogr. J. Czaczkowskiego. Str. 3. Złp. 1.

*Osmański Woj.*: Dwie siostry, melodia ułożona na fortepian. Warszawa, nakł. wydawcy, lit. J. Czaczkowskiego. Str. 4.



## WIADOMOSCI LITERACKIE.

### WARSZAWA.

*Luty 1864 r.*— Towarzystwo nasze sztuk pięknych rozdało na r. b. członkom swoim piękną reprodukcją litograficzną, wykonaną w jednym z najpierwszych zakładów berlińskich z obrazu Juliusza Kossaka i Brodowskiego, przedstawiającego bitwę pod Beresteczkiem

(d. 28 czerwca 1651 r.) według rysunku znanego z talentu rysownika Walkiewicza.

— Ciągła stagnacya w handlu księgarskim, jest powodem, że za dne z dzieł dawniej zapowiadanych nie ukazało się z pod prassy. Wiemy, że dopełnienie historyi Cezara Cantu, już w rękopiśmie zastużony pracownik na niwie historycznej i literatury Leon Rogalski ukończył. Dopełnienie to składa się z dwóch, obszernych tomów i obejmuje dzieje i literaturę narodów słowiańskich, a zarazem i polską. Znając naukę i sumienność tego pisarza, nie wątpimy, że odpowie godnie wszelkim wymogom tak trudnego zadania.

— W ciągu jednego roku literatura nasza w gronie pracowników, poniosła niepowetowane straty. Józef Korzeniowski, Michał Grabowski, Michał Baliński, Karol Baliński, Romanowski i znakomity rzeźbiarz Dmochowski, zakończyli życie. Za życia Korzeniowskiego Adam Zawadzki księgarz i nakładca wileński zawarł z nim umowę o wydanie zupełne wszystkich prac tak ogłoszonych drukiem, jak i będących w rękopiśmie. Wydawnictwo pierwszych tomów miało się rozpocząć jeszcze w r. 1859. Zmarły autor sam porządek prac swoich ułożył, któreby obejmowały kilkadziesiąt tomów. Sądzimy, że wydawca przyszył pism Korzeniowskiego lepiejby uczynił, aby w pięciu lub sześciu tomach publikacją tę wykonał w wielkiej 8ce na dwie szpalty, jak są wydania francuzkich pisarzy. Zasluguja na takież wydawnictwo i Michała Grabowskiego prace, już zupełnie wyczerpane z obiegu handlu księgarskiego. Illustracye mogłyby je wybornie ozdobić, bo ileż to scen z dramatów i komedyj Korzeniowskiego i powieści, jak z powieści M. Grabowskiego, które są godne ołówka artysty. Ale teraz marzyć tylko możemy o takich edycyach! Zbiór zupełny poezyj Karola Balińskiego, jak Romanowskiego jest pożądanym; Balińskiego jeszcze należycie krytyka nie oceniła jako poetę, z rzeczywistém natehnieniem i namaszczeniem; na *Piascie* i *Popielu* Romanowskiego mało kto się poznał; tylko prawdziwi znawcy ocenili wysoką jego wartość. O wydawnictwie zbioru zupełnego poezyi Syrokomli ucichło także, bo przy takiej stagnacyi handlu księgarskiego ani myśleć o druku, gdy kupujących nie ma. Pomimo to wiele prac przygotowano do druku, szczególniej pomocniczych dla uczniów gimnazyów naszych i szkół głównych.

— Fryderyk hr. Skarbek ukończył w języku francuzkim *Dzieje Księstwa Warszawskiego*, przerobione z polskiego tekstu dawniej ogłoszonego drukiem i zastosowane do czytania cudzoziemców.



— Znany z talentu poëta Antoni Czajkowski od r. 1846, professor prawa polskiego w akademii petersburskiej. przybył i osiadł stale w Warszawie jako emeryt.

— W połowie tomu XVI *Encyklopedyi powszechnéj*, już ukończoną została cała litera *K*. Drugą połowę tego tomu zajmie *L*. Zeszyty bez przerwy w oznaczonym czasie wychodzą.

— Tygodnik Ilustrowany wkrótce ukończy opis Podola galijskiego z rycinami Juliusza Kossaka. Autor opisu Władysław Zawadzki pokazał znakomity talent w tak malowniczych obrazach, które stawia przed oczy czytelnikowi. Wyborne rysunki Kossaka podnoszą jeszcze więcej te obrazy gładkiem i wprawném piórem skreślone. Praca ta jest rzeczywistą ozdobą Tygodnika, mającą wysoką a trwałą wartość. Do *Flisa* Klonowicza, przygotowuywa ilustracye znany artysta *Gerson*. Wstęp pióra głównego redaktora Ludwika J. nikiego, objaśni mniej świadomych czytelników tak o treści całego poematu, jak poda krótki życiorys Klonowicza. Piękna to myśl, a o urzeczywistnieniu jęj odpowiedniem nie wątpimy, gdy taki artysta jak *Gerson*, z zamiłowaniem wykona. Sądźmy, że drzeworyty te mogłyby następnie posłużyć do wydania w całości tego poematu w edycyi ilustrowanej.

— F. M. Sobieszczański, który już ma niemal wykończony obszerny opis Warszawy w kilku tomach, pracuje obecnie nad słownikiem geograficznym Królestwa Polskiego.

— Otrzymaliśmy pocieszającą wiadomość z Krakowa, że w nowym domu Towarzystwa naukowego krakowskiego w sali pierwszego piętra nmieszczono zbiór starożytności i zabytków sztuki, będący własnością tegoż Towarzystwa, który wkrótce uporządkowanym zostanie. Do zbioru tego mają być dołączone zabytki starożytności przechowywane dotąd w bibliotece uniwersytetu; tym sposobem utworzy się osobne muzeum archeologiczne. Oddawna myślano i u nas w Warszawie o podobném muzeum i takowe jużby istniało, gdyby przychylnie potem dozwoliły okoliczności. Muzeum to złożyć miały ofiary na rzecz jego już przyrzczone i zbiory prywatne czasowo udzielone, ażeby młode pokolenie oznajomić z pamiątkami przeszłości. Po założeniu takiego muzeum przedsięwzięto zająć się naukowym katalogiem ilustrowanym, w którymby wszystkie ważniejsze zabytki w drzeworytach oddane zostały. Tylko takie muzea i naukowe katalogi mogą rzucić wielkie światło na odległą starożyt-

ność. Wiemy o kilku zacnych właścicielach pięknych zbiorów starożytności, obrazów i rycin, którzy na pierwszą wiadomość o takim muzeum, oświadczyli gotowość do oddania takowych na rzecz dobra publicznego.

— W pismach codziennych czytamy: „W skutek układu autora z wydawcą, dzieło Wincentego Pola p. t.: *Pachole Hetmańskie*, które niedawno opuściło prasę drukarską, sprzedaje się na rzecz autora w kancelaryi hhr. Zamoyskich przy ulicy Rymarskiej pod Nr. 471f, wprost placu Bankowego. Zbyteczném byłoby mówić, o zaleceniach dzieła autora Mohorta, zna je kraj cały i sądzimy, że proste zawiadomienie o wyjściu i możliwości nabycia tego dzieła, dostatecznemi będą do zalecenia jego wartości”.

Poemat ten już rok z górą jak wyszedł z druku, i w swoim czasie w piśmie naszym zdaliśmy o tym utworze obszerniejsze sprawozdanie. Żałować przychodzi, że w chwili tak niesłychanej stagnacyi księgarskiej, dopiero podano wiadomość o możliwości nabycia tego dzieła. Wątpimy czy znajdzie wielu nabywców, tém bardziej że cena naznaczona złp. 26 gr. 20 za dwa tomy, jest zbyt wysoka.

— Księgarz i wydawca *Klindworth*, z Hanoweru, nadesłał redakcyi pisma naszego, prospekt na wydanie dzieł Leibniz'a, seryę pierwszą obejmującą pisma polityczne, z rękopismów oryginalnych zachowanych w bibliotece królewskiej w Hanowerze. Redakcyą tak ważnego wydawnictwa zajmuje się Onno Klopp. Dwa duże tomy obejmą te pisma, trzeci zaś korespondencyą księcia Jana Fryderyka Brunswik-Luneburgskiego z Leibniz'em. Wydanie ma być staranne i okazałe.

— W Gazecie Polskiej czytamy: W zakładach typograficznych S. Orgelbranda rozpoczęto w tych dniach druk bardzo ważnego i pożytecznego dla rozszerzenia oświaty krajowej dzieła, pod tytułem: *Roberta Mohl'a: Encyklopedia umiejętności politycznych*, przełożył zaszczytnie znany w piśmiennictwie krajowem dr. *Antoni Białecki* professor Szkoły Główniej.

Dzieło to uznane nietylko w niemieckiej ale i w całej europejskiej literaturze za najlepsze, reprezentuje w dokładném streszczeniu stan obecny umiejętności politycznych, do jakiego na Zachodzie w ostatnich paru dziesiątkach lat podniesione zostały. Umiejętności te, mieszane dawniej z umiejętnościami ekonomicznymi (teoryą gospodarstwa narodowego, czyli tak zwaną ekonomią polityczną, nauką finansów i t. d.), nie mogły się wykształcić jako samodzielna



gałąź wiedzy, dopóki od nich rozłączone nie zostały. Dzięki niezmordowanym usiłowaniom uczonych zachodnich, a zwłaszcza niemieckich, cel ten osiągnięty został w zupełności. Umiejętności polityczne (to jest zbiór poszukiwań mających wyłącznie na celu badanie istoty państwa) stoją dziś w nauce jako osobna całość, obrobiona dokładnie i wszechstronnie. We wszystkich uniwersytetach zagranicznych pomieszczone już zostały w programacie wychowania akademickiego. W naszej Szkole Głównej mającej wielkie zadanie dźwignienia oświaty krajowej i postawienia jej na stopniu, na jakim już u innych narodów się znajduje, umiejętności te nie zostały pominięte, lecz na wydziale prawa pod nazwą nauk administracyjnych zamieszczone. Jak czytamy w tegorocznym wykazie prelekcji w Szkole Głównej, wyklada właśnie Encyklopedyą umiejętności politycznych profes. dr. Białecki.

Dokonanie przekładu słynnego dzieła R. Mohla (dawniej profesora w Tybindze i Heidelbergu, obecnie posła W. Ks. Badeńskiego przy sejmie Związku Niemieckiego w Frankfurcie nad M.) jest z dwóch względów pożyteczne. Raz, że dzieło to odznaczające się wielką gruntowością i jasnością wykładu, jest niezaprzeczenie jedyne, najlepsze w całej europejskiej literaturze. Nie jest to utwór dorywczy, ale owoc 40-letniej pracy najznamienitszego publicysty i uczonego niemieckiego, który kończąc swój zawód professorski, uwieńczył całą swą działalność naukową przedstawieniem rezultatu niejako pracy całego życia, w treściwym encyklopedycznym wykładzie umiejętności, której się oddawał, i którą jak to o Mohlu rzecz można, stworzył prawie.

Drugi zaś pożytek płynący z ogłoszenia przekładu jest, iż za pomocą wyborniej książki zapozna publiczność polską od razu, z obecnym stanem umiejętności, których opracowywanie prawie nietknięte było u nas dotąd. Młodzież ucząca się, znajdzie w tém dziele nie tylko ułatwienie swych studyów akademickich, ale i przewodnika wskazującego jej prawdy naukowe w sposób poważny, gruntowny, bez żadnych uprzedzeń i namiętnych stronności, jakie niestety, zbyt często w innych książkach kwestyom społecznym poświęconych, napotykać można."

— Taż Gazeta pisze: Donoszą ze Lwowa, że ciągnąca się już od lat kilkunastu sprawa zastępstwa kuratorji tego zakładu, blizką jest wreszcie ukończenia. Jeszcze w roku 1850 władze administracyjne galicyjskie odebrały zarząd właściwemu kuratorowi, a powierzyły takowy wybranemu przez nie zastępcy, z powodu jakoby nie

dopełnionych formalności, jakich było potrzeba do ustanowienia ordynacyi Przeworskiej, z którą kuratora zakładu z mocy zawartej przez właściciela umowy, ma być wieczyście połączoną. Wszelkie ówczesne starania, ażeby kwestyę tę sprowadzić na właściwą drogę t. j. oddać pod rozstrzygnięcie trybunału sądowego, były bezskuteczne. Nie chodziło wszakże o osobę tymczasowego zastępcy, lecz o zasadę komu służy prawo ustanawiania go do czasu załatwienia kwestyi ordynacyi. Trudności stojące na zawadzie rozstrzygnięcia tej kwestyi, zostały już obecnie po większej części usunięte i sprawę kuratorzy zakładu przekazano sądom, które tymczasowe zastępstwo ofiarowały księciu Jerzemu Lubomirskiemu, ordynatowi Przeworskiemu, a zatem z prawa stałemu kuratorowi zakładu. Książę Lubomirski nie przyjął jednak dla niewiadomych przyczyn tymczasowego zastępstwa, i tym sposobem w razie opuszczenia tego urzędu przez dotychczasowego zastępcę, który przez kilkanaście lat z pożytkiem dla zakładu takowy sprawował, nie wiadomo jeszcze w czyje zarząd dostanie się ręce. Sprawa to jednak nie małej wagi, gdyż od kuratora zależy głównie stanowisko jakie zajmie pod każdym względem zakład, mogący tak ze względu na swe uposażenie naukowe, jako też i znakomite fundusze, wywierać przeważny wpływ na rozwój i kierunek oświaty.

— Dnia 12 stycznia r. b. na Szlążku austriackim w Cieszynie, na konferencyi pastorów, uchwalono przyjęcie i zaprowadzenie wypracowanego już kancyonału polskiego, zamiast dotychczas używanego kancyonału czeskiego w zborach szlążkich.

— We Lwowie wyszło ważne dzieło dla historii Rusinów p. n. *Ustawa rządowa i kościelna, dotycząca obrządku grecko katolickiego Rusinów w Galicyi, skreślona przez Michała Malinowskiego*. (w 8ce str. 890). Dzieło to jest uzupełnieniem znanego: *Annales Ecclesiae Ruthenae* Harasiewicza.

— W Krakowie od 16 b. m., wychodzi nowy dziennik polityczny, wydawany nakładem posłów krakowskich, pp. Ignacego Lipczyńskiego i Szymona Samelzona, pod napisem *Wiek*. Jako redaktor odpowiedzialny i wydawca podpisany na ogłoszeniu przedpłaty, p. Felix Wasilewski, głównymi współpracownikami *Wiek*u, mają być pp. Chrzanowski i Szujski.

— Wyszedł z druku tom trzeci znakomitego dzieła *Dudika* historyografa morawskiego p. n. *Mährens allgemeine Geschichte*. Tom



ten obejmuje okres czasu, od 1125 do 1173. Praca ta nicobojętną jest dla badaczy dziejów naszych, i jak historia czeska Palackiego, tak i Dudika dzieje morawskie, zasługują na tłumaczenie w języku ojczystym. Przekłady takowe zbogaciłyby o wiele, gałąź naszej literatury historycznej.

— W Krakowie obecnie budowniczy Ignacy *Hercok*, wydaje wzory architektoniczne zamku królewskiego; wychodzić one będą poszytami, w każdym z nich po cztery wzorów mieścić się będzie. Cena prenumeracyjna poszytu wynosi 3 złr. W dziele tém autor chce uwydatnić ważniejsze pamiątki budownictwa, z różnych stylów i epok w jakie zamek krakowski obfituje.

— *Towarzystwo naukowe w Krakowie*. Oddział archeologii i sztuk pięknych na posiedzeniu swém z d. 30 listopada b. r. zajmował się sprawą wydawnictwa popiersi królewskich, których serya druga obejmująca biusta gipsowe naturalnej wielkości królów Jagiełły, Batorego i Kazimierza Wielkiego już jest na ukończeniu i będzie mogła być nabytą wedle warunków dawniej ustanowionych. Pierwotkowe formy gipsowe oddane wprost z monumentów w katedrze, przechowywane w zbiorach Towarzystwa, a będące podstawą powyższej pracy artystycznej popiersi, dadzą sposobność do zamian z zagranicą, w celu nabycia odlewów interesujących nas zabytków sztuki, jak np. dzieł Wita Stwosza w Norymberdze się znajdujących, z których niektóre przypisywane dotąd mylnie Kraftowi, mają niezaprzeczony związek z płaskorzeźbą Ogrójca z cmentarza kościoła Panny Maryi. Zbiór archeologiczny i pamiątkowy niedawno założony przez oddział, rośnie z dniem każdym dzięki liczny darom. W tym czasie powiększy się znakomicie odbiórem starożytności, które dotąd w bibliotece uniwersyteckiej złożone były, a których zwrot do Towarzystwa obecnie rząd zalecił. To téż muzeum starożytności przeniesione zostanie w tych dniach do nowo urządzonej sali 1go piętra w gmachu Towarzystwa i wkrótce otwartem zostanie dla publiczności interesowanej, równie jak i znakomity zbiór obrazów, t. j. galerya ś. p. Mateusza hr. Miączyńskiego oddana Towarzystwu naukowemu do przechowania na lat sześć.

Następnie obradowano nad wygotowaniem sprawozdaniem z dokonanych restauracji pomników i dzieł sztuki w pogorzałych r. 1850 kościołach krakowskich, gdyż fundusz składkowy oddziałowi do rozporządzenia poręczony już jest prawie wyczerpniętym, okazała się potrzeba wykazania sposobów pokrycia kosztów restauracji przeprowadzonych. Praca ta będzie drukowaną w „Roczniku” przez Towarzystwo wydawanym.

Nakoniec wybrano komisyję do zarządzenia umieszczeniem nagrobków i restauracji wielkiego ołtarza w kościele św. Katarzyny, a to stosownie do wezwania przełożonego konwentu tegoż imienia. Jako dar złożono do zbiorów ławnicę znalezioną w Mozera na Szląsku, blisko Raciborza.

— W Poznaniu wyszedł drugi tom *Roczników* Towarzystwa przyjaciół nauk poznańskiego; tom ten zawiera następujące rozprawy naukowe:

1) Krytyczny pogląd na zasady głosowni znanych autorowi gramatik polskich wraz z uzasadnieniem ilości brzmień i głosów polskiego języka; przez księdza Fr. Ksaw. Malinowskiego. 2) Dziady Mickiewicza. Krytyczny rozbiór zasadniczej idei poematu; napisał Wojciech Cybulski. 3) Dwa poselstwa do Polski przez Szlązaków odprawione w latach 1611 i 1620; opisał August Mosbach. 4) Rys geologiczny wielkiego księstwa Poznańskiego; przez Karola Karśnickiego. 5) Budowle i usypaliska Słowian pogańskich, ich rodzaje i znaczenie; zbadał i opisał Kazimierz Szulc. 6) Konfederacja województw wielkopolskich poznańskiego, kaliskiego, gnieźnieńskiego i ziemi wschowskiej d. 20 sierpnia 1792 r. w m. Środzie zawiązana; napisał Leon Wegner. Rozprawa powyższa wyszła jeszcze nakładem Towarzystwa przyjaciół nauk w osobnym wydaniu. Jest to zbiór aktów konfederacji Targowickiej zawiązanej pod łaską Stanisława Szczęsnego Potockiego, jen. artylerji koronnej, oraz innych dokumentów dotyczących tej epoki. Kilkanaście kartek zbiór takowy poprzedzających, wyjaśniają ówczesne stosunki w Wielkopolsce. Praca poniekąd źródłowa, oszczędzić może kreślącemu ten ustęp dziejów Polski zmułdnego poszukiwania w archiwach. 7) O gipsie mijocenicznym w południowych stronach Królestwa Polskiego; napisał L. Zejszner. 8) O drogach ducha, przez Augusta Cieszkowskiego i 9) Sprawozdanie z czynności Towarzystwa przyjaciół nauk poznańskiego.

— W programacie szkoły wyższej w Halberstadt z r. 1857. znajduje się Trygonometria Kopernika, wyjęta z jego dzieła, pod tytułem: „O obrotach ciał niebieskich” i przełożona na język niemiecki przez profesora Menzner. Uczony ten, jak sam w przedmowie do tej trygonometrii mówi, zajmuje się nie tylko przekładem całego tego wiekopomnego dzieła, ale zamierza je nadto wydać z potrzebnymi objaśnieniami i uwagami. W tej samej przedmowie mówi tenże professor: „Tłumaczenie to stało się dla mnie ulubionem i postępując obok innych moich zatrudnień wolnym wprowadzić krokiem, ale przy pomocy Boga ukończonem zostanie.

† Dnia 7 lutego r. b. umarł we Lwowie *Wuk Stefan Karadziez*, jeden z najzasłużeńszych uczonych serbskich, sławny zbieracz pieśni ludowych tego narodu, który pierwszy dał światu poznać owe cudne utwory myśli i serca ludu serbskiego. Podług jego wydania tłumaczył po polsku Roman Zmorski.

*Redakcja Biblioteki Warszawskiej.*